

A szellemi tulajdon védelmében

Interjú Almási Gyula őrnaggyal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Ügyek és Adózók Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága Szellemi Tulajdonjog-védelmi Osztályának osztályvezetőjével.

Több mint húsz éve jelentkezett vámosnak. Karrierje töretlenül ível felfelé, a vámkezeléstől eljutott addig, hogy országos szinten ő felelt a kettős felhasználású anyagok be-, illetve kivitelének ellenőrzéséért. Mára tízéves tapasztalata van a szellemi tulajdonjogok védelmével kapcsolatban, 2011-ben a szakma legmagasabb kitüntetésével, a Jedlik Ányos-díjjal honorálták munkásságát.

– 2011 januárjában a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) átvette a szerzői jogokkal kapcsolatos ügyeket a rendőrségtől. Ez milyen változásokkal járt a gyakorlatban?

– Január elsejétől a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos büntetőeljárások és nyomozások kerültek át a NAV-hoz teljes egészében. Eddig is megvoltak ezek a jogkörök (áruhamisítási, szerzői jogi és iparjogvédelmi stb.), csak párhuzamosan futottak a rendőrséggel. Tehát ők is csinálhatták, illetve mi is. A törvényhozók most egyértelmű helyzetet teremtettek azzal, hogy 2011. január elsejétől csak a NAV foglalkozik a szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos ügyekkel. Az eljárás egyáltalán nem változott, hiszen a büntetőeljárás jog szerint dolgozunk. A módszerek egy része átkerült hozzánk (a rendőrség megosztotta velünk tapasztalatait), illetve a saját módszereink is megmaradtak.

– Városi legendaként kering a köztudatban, hogy a NAV nem köteles szólni egy-egy házkutatás előtt, nem kell nekik engedély, alapos gyanúval jöhetnek mindenféle értesítés vagy engedély nélkül. A legenda része az is, hogy a házat, a kertet, a fészt, az autót, de még a szomszéd kertjét is feltúrhatják. Az emberek jobban félnek a NAV-tól, mint a rendőrségtől. Van ennek a félelemnek alapja?

– A vámhatóságnak korábban is voltak olyan jogosultságai, például a jövedéki ellenőrzés során, ahol valóban jóval nagyobb mozgásteret volt, mint a rendőrhatalomnak, ezáltal sokkal többet megtehetett. Persze a garanciális feltételek betartása mellett (magánélet védelme stb.). Tény és való, hogy jóval hatékonyabb törvényi szabályozás

vonatkozott a vámhatóságra. Valószínűleg ebből adódik a félelem. Ráadásul most a NAV szerzői jogsértés esetében nemcsak azt vizsgálja, hogy az illető mennyi illegális tartalmat töltött le/fel stb., hanem ennek a finanszírozását is, tehát egy komplett adóvizsgálatot is kap. Ez korábban a rendőrségnél külön, egymás után következett, most viszont egy kézben összpontosul. Sokkal gyorsabb, gyakorlatilag a két ügy egyszerre, párhuzamosan fut.

– Azáltal, hogy a rendőrség kiesett a képből, hogyan változtak az erőforrások? Kevesebben lettek, vagy történtek átcsoportosítások?

– A szellemi tulajdonjog-védelmi osztályon négyen dolgozunk, de ez a kis létszám jelentősen kibővül, hiszen a vámhivatalban nagyjából 60-70 ember segíti a munkánkat, illetve a bevetési csoportok, járőrök száma is magas. Őket bármikor aktivizálhatjuk. Remek példa erre az az eset, mikor egy délutáni bejelentést követően a más-

nap reggel kilenckor kezdődő árubemutató rendezvényen már ott voltak a kollégák, és sikeres akciót hajtottak végre.

– Sokan azt gondolják, otthon, saját felhasználásra szabad illegális tartalmakat használni. Vagy ha éppen nem is szabad, nem keresi őket senki. Volt példa arra, hogy magánszemélyeket kaptak el?

– Ebben az esetben azért gyakran keveredik a magán- és egyéb felhasználás. Más vonatkozik egyébként a filmekre, zenékre, mint a szoftverekre. Az egyértelmű, hogy az illegális fájlmegosztás, engedély nélküli másolás semmilyen esetben sem megengedhető. A NAV prioritásait az állam büntetőjogi igénye dönti el.

– Ezek szerint a prevenció is jelenthet megoldást?

– A feladat összetett. Nem csak a kriminalizálódás lehet megoldás. Azokon a roadshowkon, melyekre járunk a HENT-tel, a fiataloknak előadásokat tartunk, megpróbáljuk őket meggyőzni arról, hogy nem

éri meg. Vannak szép számmal olyan lezárt ügyek, amelyek elrettentő hatással bírnak.

– *A statisztikákban már látszik az eredmény?*

– Az Amerikai Egyesült Államok minden évben kiadja azt a háromszáz plusz egy tagból álló listát, amely országok a legkevésbé tudják védeni a szellemi tulajdonjogokat. Ez a US watchlist. Végre sikerült lekerülnünk, hosszú évek után először. Most az a legfontosabb, hogy ne is kerüljünk rá vissza. A legutóbbi híradások kapcsán szóba került, hogy bizonyos filmforgalmazók korlátozni fogják a magyarországi filmpremiereket. Ha ez igaz, akkor ez ügyben is lépéseket kell tennünk.

– *Külföldön sokféle kampánnyal próbálkoztak már a szerzői jogvédelem kapcsán, vegyes eredményekkel. Magyarországon mi lehet a megoldás?*

– Léteznek olyan legális megoldások, amelyek arról szólnak, hogy a jogtulajdonos felteszi az internetre a tartalmat, a felhasználó pedig olcsóbban jut hozzá a digitális verzióhoz, mint ha például egy filmet DVD-n venne meg. Ezek a weboldalak hazánkban nagyrészt nem elérhetőek. Egyeztetések zajlanak egyébként, hogy itthon is lehessen így vásárolni. A szerzői jogi fertőzöttség jelenlegi magyarországi szintjén viszont ez nem megoldható.

A rendezvényeken, melyeken részt veszünk, mindig hangsúlyozzuk is, hogy ezek a szigorítások azért kellenek, hogy az illegális terjesztésből a pénz visszakerüljön a legális mederbe, így aztán több, jobb minőségű és idővel olcsóbb tartalmak készülhetnek.

2008-ban jött az ötlet, hogy a múzeumok éjszakáján bemutatjuk az illegális másolatokat, eszközöket, elmondjuk, honnan ismerhetőek fel a hamisítványok. Ilyen jellegű megmozdulás Magyarországon nem volt korábban, azonban azon mi magunk is meglepődtünk, hogy mekkora érdeklődés övezte az akciót. Azóta fesztiválokra, rendezvényekre, iskolákba is hívnak, növeljük a tudatosságot, magyarázunk, a visszajelzések alapján pedig az emberek értik, szeretik ezt a fajta megközelítést.

– *Hol találkozhatunk a NAV standjával idén?*

– Idén a VOLT Fesztiválra, az EFOTT-ra is megyünk és várhatóan ott leszünk az Autótechnika 2011 kiállításon is (november 10–12.), ezenkívül számos meghívásnak tesszük eleget iskolák, kisebb rendezvények, illetve cégek részéről. Teendők akadnak

bőven, úgy néz ki, végre az eredmények is látszanak.

– *A Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületével köztudottan jó a kapcsolata a NAV-nak, Ön pedig a készülő műszaki vizsgabiztosok szerzői jogi tankönyvében is komoly szerepet vállal.*

– Több mint tízéves tapasztalattal rendelkezünk a szerzői jogok terén. Ha jó minőségű, oktatásra alkalmas anyagot tudunk létrehozni, azért mindent meg kell tenni. Itt 2400 műszaki vizsgabiztos továbbképzéséről van szó, arról a járműjavító iparban dolgozó elitrétégről, akik napi kapcsolatban vannak a szerelőkkel, forgalmazókkal stb. Néha úgy tűnik, hogy a családom is csak fényképen lát, annyi a munka. De csinálni kell, nem lehet megállni.

– *Ez nem csak egy munka, hitvallás, fanatizmus. Ennek köszönhető a Jedlik Ányos-díj is?*

– Azt gondolom, hogy az ilyen jellegű munkát fanatizmus nélkül nem lehet csinálni. A jelölés, ha jól tudom, úgy zajlik, hogy elég sok gazdasági szereplőt megkérdeznek, olyanokat is, akikkel nem voltunk kapcsolatban, ők közvetve szereznek rólunk tudomást, ismerik meg a munkánkat. A díjról azt gondolom, hogy óriási elismerés, a szakma legnagyobb elismerése. Ezzel mások is egyetértenek. Ez viszont egy dolgot mindenképp jelent: ennél még jobban, még többet kell tenni.

A Jedlik Ányos-díj

A Jedlik Ányos-díj a fentalálói tevékenységük, illetve iparjogvédelmi munkásságuk alapján miniszteri elismerésben részesülő személyek elismerése.

A díjat 1996 óta adományozzák, minden évben öt ember részesül benne.

– *Magyarországon az egyik legfertőzöttebb terület a gépjárműfenntartó ipar. Van valamilyen publikus stratégia ennek visszaszorítására?*

– Nagyon fontos ez a kérdéskör, mert átírja a figyelmet egy olyan szegmensbe, amibe az emberek általában nem gondolnak bele. Az átlagos autósnak eszébe sem jut, hogy mennyire veszélyes lehet egy olyan járművet használni, amelyet nem szakszerűen szervizeltek, vagy hamisított, gyengébb minőségű alkatrészekre cseréltek a gyáriakat. Gondoljunk csak arra, hogy egy egyszerű kerékanya, csavar nem megfelelő nyomatékkal lett meghúzva, máris

azon kaphatjuk magunkat, hogy önálló életet él az autónktól a kerékabroncs.

Ha azonban elkezdénénk mindenkit azonnal ellenőrizni, pillanatok alatt kiderülne, hogy az emberek mennyire felkészületlenek, tájékozatlanok ezen a területen. Elsőként tehát a felvilágosítás a legfontosabb, sok szerelő nem is tudja, hogy illegális, amit csinál, mert nem gondolnak bele. Tapasztalataink szerint lehet velük beszélni, onnantól kezdve, hogy átlátják a problémát, ha tudják, hogy mi az és mivel jár, amit csinálnak (vagy éppen nem csinálnak), akkor tudnak és hajlandóak is változtatni. Pont ezért vállaltam el a vizsgabiztosok oktatását is.

A másik része pedig az, hogy tovább kell erősíteni az eljövendő generáció tudását is, hogy ők már úgy kezdjék a pályát, hogy tudják, mit, illetve hogyan kell legálisan, biztonságosan csinálni. Csak ezután jöhet a közvélemény tájékoztatása. Azt hiszem, jól látszik, mennyire összetett ez a feladat is.

– *A britekhez képest hogy állunk? Viszonylag friss hír, hogy Észak-Angliában egy illegális Autodata szoftvert forgalmazó dílet 15 hónap letöltendő szabadságvesztésre ítélték.*

Nagy-Britanniában nagyon szigorúan veszik a hamisítással kapcsolatos ügyeket, nemcsak a járműiparral kapcsolatban, hanem úgy általánosságban is. Nagyon komoly szankciókat vetnek ki, főleg, ha az emberi biztonságot érintő kérdésekről van szó. Nem ritkák az 5-6 vagy 8-10 éves büntetések sem. Csak azért, mert valaki forgalmazott vagy egyszerűen csak a raktárában tartott hamis termékeket. Mi is haladunk az úton.

– *Az angolok (és általában az EU) elég szigorúan veszi a szellemi tulajdonjog kérdését. Magyarországon mik a preferenciák, léteznek kiemelt témák?*

– Az erőforrások végesek, így tehát kénytelenek vagyunk prioritásokat felállítani. Az elsődleges cél az emberek testi épségének megóvása. Azokra a területekre fókuszálunk első körben, amelyek ezekkel kapcsolatosak. Ha ez gyógyszer, akkor gyógyszer, ha élelmiszer, akkor élelmiszer, ha járműipar, akkor pedig járműipar.

– *Milyen esélyeink vannak?*

Az esélyeink jók. A siker egyetlen igazi feltétele az, hogy a magánszférából érkező vállalkozásokkal összhangban végezzük a munkánkat.

SZÜCS PÉTER